שכן כוחלין ליארוד. מין גרגה לר"י לפרש דהיינו תבלול דבתוספתא[1] קתני בהך מילתא גופא שכוחלים לחורור ובגבורות (דף לח:) תשיב תבלול וחורור אלמא תבלול לאו היינו חורור: [2]**דם** וכל מיני משקין ברביעית. בתוספתא[3] גרס ושאר מיני משקין וכן גרגה דהא כל מיני משקין אין ברביעית דיין ושמן ודבש ומיס שיעורן כדתנן בממתני': **אטו** מצניע לאו מוציא הוא. פירש בקונטרס דהוה מצי למימר הכ"ע כשהצניעו והוציאו אלא דיעתא ליה ליטנויי בשלא הוציאו המצניע עצמו משום דאתיא כרשב"א וקשה דמנלן דאתיא כרשב"א אדרבה כרשב"ג אתיא דמיירי בנסוף ועוד דאמאי נקט בתלמיד שא"ל רבו אפילו אדם בעצמא נמי והוסק לומר דלא מתייב רבי שמעון[4] במחשבתו של זה אלא תלמיד במחשבתו של רבו לכך נראה דה"פ אטו מצניע לאו מוציא הוא דמדלא קתני אבל המצניע בכל שהוא דהוה משמע דהמצניע הוא המוציא כדדייק לעיל[5] אינו חייב אלא המצניעו מתניתין דלא כרשב"א אלא קתני במצניע משמע אפילו אחר המצניעו חייב המוציא ולהכי קאמר ליה אטו מצניע לאו מוציא הוא דהא אוס תנא לא מחייב אא"כ הוציאו המצניע אלא רשב"א לבדו[6] ומתניתין דכלל גדול (לעיל עח:) דהמצניע[7] דלא כוותיה ומשמי בתלמיד שאמר לו רבו דכה"ג כ"ע מודו שהתלמיד עושה הכל לדעת רבו: **שופכין** למאי חזו. דוקא אבריתא קא בעי וכן משמע לקמן (דף עט.) דאמר והא טיט דמקמי דליגבליה תנא מודים חכמים לרבי שמעון במוציא שופכין כו' והוינן בה שופכין למאי חזו משמע דבמתני' אתי שפיר וגרא' לר"י דהיינו טעמא משום דשופכין דמתניתין אינא למימר דחזו לכמה דברים לרחוץ בהם כוסות וקערות דלא מאיסי כולי האי אלא שאינן ראויין לשתיה אבל הכא דומיא דדם קתני דמאיסי טובא ולכך בעי למאי חזו: רבנ

וליתא דרבי יגאי והכא בהא קמיפלגי ר"ש בן אלעזר סבר אבר קטן דגדול ואבר גדול דקטן בן יומו כי הדדי נינהו ורבי נתן סבר אבר קטן דגדול אין אבר גדול דקטן בן יומו לא מאי הוי עלה תא שמע דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר שמן כדי לסוך אבר קטן של קטן בן יומו: מים כדי לשוף בהן את הקילור: אמר אביי מכדי כל מילתא דשכיחא ולא שכיחא אזול רבנן בתר דשכיחא לקולא שכיחא ושכיחא אזול רבנן בתר דשכיחא לחומרא יין שתייתו שכיחא רפואתו לא שכיחא אזול רבנן בתר שתייתו דשכיחא לקולא חלב אכילתו שכיחא רפואתו לא שכיחא אזול רבנן בתר אכילתו לקולא דבש אכילתו שכיחא רפואתו שכיחא אזול רבנן בתר רפואתו לחומרא אלא מים מכדי שתייתו שכיחא רפואתו לא שכיחא מאי טעמא אזול רבנן בתר רפואתו לחומרא[8] אמר אביי בגלילא[9] שנו רבא אמר אפי' תימא בשאר מקומות כדשמואל דאמר שמואל כל שקיינ מסו ומטללי לבר ממיא דמסו ולא מטללי: ושאר כל המשקין ברביעית: תנו רבנן[10] [11]דם וכל מיני משקין ברביעית רבי שמעון בן אלעזר אומר דם כדי לכחול בעין אחת [12]שכן בוחלין לברקית ומאי נינהו דמא דתרנגולת ברא רשב"ג אומר דם כדי לכחול בו עין אחת שכן כוחלין ליארוד[13] ומאי נינהו דמא דכרושתינא וסימנך גוא לגוא ברא לברא בד"א במוציא אבל במצניע כל שהוא חייב רבי שמעון אומר בד"א במצניע אבל במוציא אינו חייב אלא ברביעית [14]ומודים חכמים לר"ש במוציא שופכין לדה"ר ששיעורן ברביעית: אמר מר בד"א במוציא אבל במצניע כל שהוא אטו מצניע לאו מוציא הוא אמר אביי הכא במאי עסקינן בתלמיד שאמר לו רבו לך ופנה לי המקום לסעודה הלך ופנה לו דבר חשוב לכל חייב עילויה דבר שאינו חשוב לכל אי אצנעי' רביה מיחייב עילויה ואי לא לא מיחייב: אמר מר מודים חכמים לר"ש [15]במוציא שופכין לדה"ר ששיעורן ברביעית: שופכין למאי חזו אמר רבי ירמיה לגבל בהן את הטיט והתניא [16]טיט כדי לעשות בהן פי כור לא קשיא הא דמיגבל הא דלא מיגבל לפי שאין אדם טורח לגבל טיט לעשות פי כור: **מתני'** [17]המוציא חבל כדי לעשות אוזן לקופה גמי כדי לעשות תלאי לנפה ולכברה[18] רבי יהודה אומר כדי ליטול ממנו מדת מנעל לקטן נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין והמוציא קשר מוכסין חייב[19] נייר

המצניע. והוליתא מייב בכל שהוא לקמיה פריך אמאי מצניע לאו מוציא הוא: ר' שמעון אומר בד"א. למיחייב בשיעורא זוטא כי המי: במצניע. בשיעור הזה וחזר והוליתא: אבל במוציא. אדם שלא הצניעו והוליתא אינו חייב אלא ברביעית: במוציא שופכין. אדם שלא הצניען אינו חייב אלא ברביעית דבליר מהכי לא חזו לגבל לטיט[20]: אטו מצניע לאו מוציא הוא. הלא אין מתחייב אלא על ידי הוצאה: אמר אביי הכא בתלמיד. כגון שהיא דבריי[21] שאומר לו רבו לך ופנה לי המקום: דבר שחשוב לכל מיחייב עליה. ואף על גב דלא אצנעיה רביה לגרמו: דבר שאינו חשוב לכל כו'. והכי קאמרי בד"א דבעינן שעורא דחשיב במוציא כלומר בדבר שאין לך ליגל בו אלא אחר הוצאתו של זה שהמחשבה תלויה בזה שהוליתא אבל במצניע בדבר שיש לך ליגל אחר מחשבה של מצניע כגון המצניע כל שהוא חייב זה המוציאו ורשב"א אמרה אמרה ואחיל לטעמיה דאמר בפרקין לעניל[22] דבדבר שאין מצניעין כמותו והוכשר לזה והצניעו[23] נתחייב זה במחשבתו של זה וה"ה דמלי לאוקמי במצניע גופיה ולמימר הכי בד"א במוצא בדבר שלא הוצנע ואין לך ליגל בו אלא אחר הוצאתו של זה אבל אם היה זה מצניע דבר זה מתחילה וחזר והוליתא חייב אלא משום דשמעי' לי' דאמר נתחייב זה במחשבה של זה אוקמא אמי אפי' באחר שהוליתא וכ"ש אם הוליתא הוא עצמו: פי כור. נקב שנותנין בו המפות ושיעורא זוטא ומרביעית חזי לגבל טובא וכיון דהוצאת טיט חשיבא בכדי פי כור בעינן נמי לשעוריה בהכך (ג) דעבדי לטיט בכדי גיטל פי כור: דמיגבל. כבר חשוב בכדי פי כור אבל זה שעדיין לא נגבל אינו נשער בכך לפי שאין אדם טורח לגבל שיעור מועט כזה ואם בא לגבל מגבל יותר ושוקה בו דברים אחרים: **מתני'** אזן לקופה. לאוזנה בה: תלאי. לתלותו בו: מדת מנעל. להלאותו לאותן כמדה זו אמי נרין: נייר. מעבבים עושים אותו: קשר של מוכסין. יש לך אדם שנותן המכס לרשם בתמקום אחד[24] או מוחל לו במתנה והוא מוסר לו חותם להראות למוכס שמחל לו המכס ודרכו לכתוב בו שתי אותיות והן גדולות משתי אותיות שלנו: נייר

ולית ליה לדרבי יגאי. ור' שמעון בן אלעזר אי אבר קטן של גדול אי להכף וכולה חד שיעורא הוא: ת"ש כו'. ודרבי יגאי תנאי היא: מכדי כל מילתא דשכיחא ולא שכיחא. כל שהיעדו תכיפים לענין שבת והוא דאי לשני דברים חדא שכיחא וחדא לא שכיחא אזלינן בתר דשכיחא ואפילו היא קולא שהיעורה גדול אמרינן סתמיה להא עבד ולא אמרי' הואיל וחזי נמי למילתא אחריתי שהיעורה קטן מיזל בתרה לחומרא ואע"פ דלא שכיחא: שכיחא ושכיחא. והיכא דשכיחי תרוייהו אזלינן לחומרא ומשערינן בשעורא זוטא: רפואתו לא שכיחא. כגון לשוף בו קילור ואע"ג דחזי לה [1]דאיכא דעביד בחלב אשה ואיכא דעביד במיא ומסתן על היין שדמיו יקרים הלכך אזול בתר שתייתו ושיעוריהו בכדי מזיגת כוס ואע"ג דלקולא שיש כאן שיעור גדול וכן חלב נמי חזי לאכילה ולשוף קילור ומיהו לא שכיחא שהרי אף המים ראויין לך ויש עושין ממים הלכך אזול רבנן בתר אכילתו ושיעורו בכדי גמיאה ואע"ג דקולא היא: דבש רפואתו נמי שכיחא. שאין משקה אחר ראוי לכתית: לחומרא. הואיל ותרוייהו שכיחן לחומרא בעינן לשעוריה: רפואתו לא שכיחא. שהרי שאר משקין ראויין לך ויש שפין קילור בשאר משקין ושתייתו שכיחא שרוב שתייה[2] מים הם שאין אדם שותה יין לכל צמאו כי אם לשעורתו: בגלילא שנו. [3] שהן עניים ומקפידין בדבר מועט ותסתן על יין וחלב לשוף (ה) קילור ואין שפין אלא במים והלך רפואתו נמי שכיחא ובעינן למיזל לחומרא: כל שקיינ. כל משקין שקפין בהן קילור: מסו. חמוצי: ומטללי. מסוכנין על העין ומועיל מרחיתו עד שיבלה מרחיתו לגמרי מפני שהן עבין ונגלדין כמין דבק שקורין גלוזייר: בר ממיא. דעדיפי מכולהו דמסו ולא מטללי שנבלעין מיד או ניגבין מהר ולא נגלדין על גב העין: שכן כוחלין לברקית. מייל"א שבולעת בעין: ומאי נינהו. מאיזה דס כוחלין אותו: ליארוד. תבלול ובתוספתא[4] דאיתי לחורור והן טיפות דקות של לוגן הנולדות בעין כדתנן בגבורות גבי מומין (דף לח:): דמא דכרושתינא. עטלף שקורין טלפא: גוא. כרוסתינא מלי בתוך הישוב שהוא ליארוד שהוא שוקע בתוך העין: לברא. דמא דתרנגולת ברא לברקית שהיא בולעת: בד"א. דבעינן שיעורא דמוציא לר"ה: אבל מצניע. והוליתא מייב בכל שהוא לקמיה פריך אטו מצניע לאו מוציא הוא: ר' שמעון אומר בד"א. למיחייב בשיעורא זוטא כי המי: במצניע. בשיעור הזה וחזר והוליתא: אבל במוציא. אדם שלא הצניעו והוליתא אינו חייב אלא ברביעית: במוציא שופכין. אדם שלא הצניען אינו חייב אלא ברביעית דבליר מהכי לא חזו לגבל לטיט[5]: אטו מצניע לאו מוציא הוא. הלא אין מתחייב אלא על ידי הוצאה: אמר אביי הכא בתלמיד. שאומר לו רבו לך ופנה לי המקום: דבר שחשוב לכל מיחייב עליה. ואף על גב דלא אצנעיה רביה לגרמו: דבר שאינו חשוב לכל כו'. והכי קאמרי בד"א דבעינן שעורא דחשיב במוציא כלומר בדבר שאין לך ליגל בו אלא אחר הוצאתו של זה שהמחשבה תלויה בזה שהוליתא אבל במצניע בדבר שיש לך ליגל אחר מחשבה של מצניע כגון המצניע כל שהוא חייב זה המוציאו ורשב"א אמרה ואחיל לטעמיה דאמר בפרקין לעניל[6] דבדבר שאין מצניעין כמותו והוכשר לזה והצניעו[7] נתחייב זה במחשבתו של זה אבל אם היה זה מצניע דבר זה מתחילה וחזר והוליתא חייב אלא משום דשמעי' לי' דאמר נתחייב זה במחשבה של זה אוקמא אמי אפי' באחר שהוליתא וכ"ש אם הוליתא הוא עצמו: פי כור. נקב שנותנין בו המפות ושיעורא זוטא ומרביעית חזי לגבל טובא וכיון דהוצאת טיט חשיבא בכדי פי כור בעינן נמי לשעוריה בהכך (ג) דעבדי לטיט בכדי גיטל פי כור: דמיגבל. כבר חשוב בכדי פי כור אבל זה שעדיין לא נגבל אינו נשער בכך לפי שאין אדם טורח לגבל שיעור מועט כזה ואם בא לגבל מגבל יותר ושוקה בו דברים אחרים: **מתני'** אזן לקופה. לאוזנה בה: תלאי. לתלותו בו: מדת מנעל. להלאותו לאותן כמדה זו אמי נרין: נייר. מעבבים עושים אותו: קשר של מוכסין. יש לך אדם שנותן המכס לרשם בתמקום אחד[8] או מוחל לו במתנה והוא מוסר לו חותם להראות למוכס שמחל לו המכס ודרכו לכתוב בו שתי אותיות והן גדולות משתי אותיות שלנו: נייר

במוציא אינו חייב אלא בכרביעי. ואמרינן וכי מאחר שהצניעו לצרכו היאך אינו חייב אלא על הוצאתו ה). פי' בכל שהוא והיאך צריך שיעור פי' המוציא יין כו'. **ואוקימנא לדר' שמעון בתלמיד שאמר לו רבו לך ופנה לי מקום** לסעודה והלך ופנה לו שהיה שם והצניעו ובא רבו בשבת והוציא כל מה שהצניע לו תלמידו אם הוציא הרב דבר שהוא חשוב לכל כשיעורין הללו הרי הוא חייב ואם הוציא הרב דבר שאינו חשוב לכל כשיעורין הללו אילו הוא בעצמו הצניען חייב עליו בכל שהוא אבל תלמידו הצניעו ופיתח הוא מן השיעורין הללו מוציאו פטור ואם הוציא מן המשקין מה שלא הוצנע אינו חייב אלא ברביעית שנמצאו דברי ר"ש שאמר לא נאמרו כל השיעורין הללו אלא למצניעיהן למי שהצניעם לו. (שמשו) ויש שפרשוין שמועה זו פי' אחר דהכין קאמר ר"ש לא נאמרו כל השיעורין הללו אלא לענין הצנעה. ולא סלקא. ויש שגורסין שיטה זו דאביי אריש דבריהא בד"א במוציא אבל במצניע כל שהוא. ומפרק' פירוק דאביי ואנחנא לא קא סלקא לנא הכי וכלישנא דפרשנא דווקא. **פי כור.** קורין אותו בל' ארמי ריש פילבא ובלשון ישמעאל פלבה שעושין על פי הכוש כמו כדור אצל הצינורה בל' שיכבד הכוש ויסוב ויש עושים אותו מן הצעם ויש שעושין אותו מן הטיט. **ומקשי'** כי מכדי שיעור טיט כדי לעשות פי כוש למה הוצרכו שיעור שופכין רביעית כדי לגבל בה את הטיט והלא טיט של פי כוש מתגבל בפחות מרביעית והשבנו אם הטיט מגובל ועומד סגי בזה השיעור ואם צריך לגבלו אין אדם טורח לגבל טיט לעשות פי כוש: **מתני' נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין [כו']**.

ותנא

חשק שלמה על רבינו חננאל ה) ומלה דל"ל הולאתו מ' בכל שהוא יכל חייב ומלין לריך שיעור המפורס בנמצה המוליא יין וכו':

מסורת הש"ס עם הוספות

ה) לעיל דף מז. [פ"ש בתוספתא], ב) [תוספ' פ"מ], ג) [לקמן עט.], ד) [לקמן עט. פ:], ה) [לקמן פ.], ו) פ"ט ה"ז (עיי"ש), ז) עיין פסחים קח. מכות ח:, ח) עו., ט) עיין רש"י לקמן ע"ב ד"ה למוכס שנו, י) עו., כ) לעיל עו ע"א.

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה בגלילא שנו וכו' לשוף בו קילור. נ"ב ע"ל דף מז במ"ש המוס' מ"ה בגלילא: (ב) ד"ה פי כור וכו' בהגן מיא דעבדי לטיט:

הגהות וציונים

ה) [גי' הערוך בדגלילא שנו פי' מי גליל שהן ידועין כי מועילין לעין בקילור כמו מי דקלים (לקמן דף קי ע"א) שהם ידועים שמועילין להרקה בעוך גליל (וכן פירש רבינו חננאל) רע"י תוס' לעיל מז ע"א ד"ה בגלילא. וכן בתוס' חגיגה כה ע"א ד"ה בגל"לא] (גליון): ב) [גי' הערוך לירוד פי' שעלתה קרמיתו על גב עינו] (גליון): ג) עיין תוס' על זה בע"ב ד"ה והמוציא: ד) יש להוסיף כיון דאיכא (באה"מ): ה) נדצ"ל שתיות (בדפו"ר שתיי"): ו) נדצ"ל לא חזו לגבל מים בד"לקמן (באה"מ): ז) בדפו"ר והצניעו ובא אחר והוציאו נתחייב (ונשמט בטעות. דק"ס): ח) נדצ"ל אחר (ר"ל שלא במקום המעבר בנהר) ובדפו"ר אחד: ט) דיבור זה שייך קודם ד"ה שכן: י) יש להוסיף רבי שמעון בן אלעזר: כ) צ"ל ודהמצניע (לקמן צ ע"ב):

ליקוטי רש"י

תרנגולתא ברא. הדוגיפם. תרנגול הכר וכרבלתו כפולה ובלע"ז הירוס"ל ולמה נקרא שמו דוכיפת שהוגו כפות חו היא כרבלתו וגבר טורא נקרא על שם מעשיו כמו שפיכלו רמיתיו במקבת גיטין בפרק מי שאמרו (מח:) [ויקרא יא. יט]. כרבלתו עבה ודומה כמי שכפולה לתוך הראש וכפוחה שם והוא עוף גדול בתרגגול וקורין לו פוגו"ן אלבר"ש והו שהיה שמיר למקדש דהא גבר טורא מתרגמינן ליה והוא תרגגולא ברא ומגיעין בפרק מי שאמרו (מח:) מפרש מאי עביד ליה דמגבר ליה טוריא [חולין סג:]. **בור.** הוא כלי שמזקקים בו את הזהב [דברים ד, כ]. **קשר מוכסין.** חותמות לנומי המכס כדי שלא יתנגבו מכיריו ומערמין פעם אחרת [ע"ז לט:]. שיש חותמות למוכסים וכשעוסקין להן המכס הם נותנין לו חותם כדי שלא יתנגבו מוכס שני [בכורות ל:].

עין משפט נר מצוה

ד א ב ממ' פי"ח מהל' שבת הלכה ג: ה ג שם הלכה יב:

גליון הש"ס

גמ' שכן כוחלין לברקית. עי' בכורות דף לח ע"ב תוס' ד"ה ומימנן: [מכמ"ר רש"י ד"ה בגלילא שנו. שהן עניים ומקפידין בדבר מועט. ע' לעיל מז ע"א תוס' ד"ה [בגלילא] שנו וכו']:

רבינו חננאל

אמר אביי מכדי לענין שיעור הוצאה כל דבר שיש בו ב' צדכים ב' מדות אחת מצויה ואחת שאינה מצויה הלכו חכמים בשיעור הוצאתו אחר ההוצאה המצויה אע"ג שהיא מרובה מן האחרת ונמצאת לקולא ואם שתיהן מצויות הלכו להחמיר. חלב שתייתו שכיחא ורפואתו לא שכיחא אזול רבנן בתר שתייתו לקולא. יין שתייתו שכיח' ורפואתו לא שכיחא אזול רבנן נמי בתר שתייתו לקולא. דבש אכילתו שכיחא ורפואתו שכיחא אזול רבנן אחר רפואתו לחומרא. **ושאלו את אביי** מים מכדי שתייתו שכיחא ורפואתו לא שכיחא מ"ש אזול רבנן בתר רפואתו ואמרו כדי לשוף בהן את הקילור. **ואהדר אביי בדגלילא שנו.** כלומר מי גליל שהן ידועין שמועילין לעין בקילור שהן כמי דקלים שהן ידועין שמועילין לירוקה אבל מים דעלמא ברביעית. **רבא אמר** אפי' תימא מים שבשאר מקומו' שיעורן כדי לשוף בהן את הקילור כדשמואל דאמר שמואל כולהו שקיינ מעלו וסעדי בר מן מיא דמעלו וגרדי. **וכן** תורף הדברים שאין המים סועדין כמיני מאכל אלא עיקר שתייתן כעין רפואה היא לפיכך שיעורן כרפואה: **דם ברביעית** דדם של דוכיפת דא תרנגולא ברא או של עטלף כדי לכחול עין אחת ברקית כאותה ששנינו השוכר את חמו' והבריק'. **[ליארוד].** חוורורור שמלבין שחור שבעין. **כרושתינא.** תרנגולא דביתא וי"א אלכפאש ודמה מועיל לכאב שבתוך עין ודם דוכיפת מועיל לכאב שמחוץ לעין: **תנא במה דברים אמורים במוציא.** שהוציא דבר שלא קדם והצניעו שהוא צריך לשיעורין הללו. אבל הצניע דבר בחול לצורכו והוציאו בשבת חייב עליו בכל שהוא. ר"ש אומר כל השיעורין הללו לא נאמרו אלא למצניעיהן בשבת אם הצניע בחול בשיעורין הללו והוציאו בשבת חייב אבל אם הוציא כלום מן כל אלו בין יין בין חלב בין דבש ובין מים שלא קדם והצניעו אינו חייב אלא על רביעית. **ואקשי' אמר** מר ר' שמעון אומר בד"א במצניע אבל

רבב. פירש בקונטרס שומן או שמן ועי"כ אינו שמן דשמן נתנו בו ע"פ גלוחית: קלף כדי לכתוב פרשה קטנה. דאידי דדמיו יקרים גם עבדי מייה קשרי מוכסין אגם תפילין ומזוזות ולא מיחייב בשיעורא זוטא: דיו לכתוב שתי אותיות. לרושם על שמי מוליות של כלי או על קרטיס לזווגן: כדי לכחול עין אחת. לקמן[1] פריך עין אחת הא לא כתלי: דבק. גלי"ל: כדי ליתן בראש השפשף. בגמרא[2] מפרש לה: כדי לעשות נקב קטן. כלי שנותנין בו כסף מי סותם פיו בחפת או בגפרית ונוקב בתוך הסתימה נקב דק להוציא בו: חרסית. לגיגה כתוסה: לעשות פי כור. שהמפוח נכנס בו: פטפוט. רגל לתקוס מוסב הכור[3] שהיו מוציאין על כן העשוי לכך כגון ערפיי"ל לשפות הקדירה: סובין כדי ליתן ע"פ כור של צורפי זהב. בתקוס שאין פחמין צורפין זהב בלא סל סובין: לסוד קטנה שבבנות. טופלות סיד להסיר את הסיגר: גמ' חבל נמי ליחייב. בשיעורא זוטא דחזי נמי לתלאי דנפה וכברה: דחריק. כעין מרקי[4] מתוך שהוא קשה פוגם את הענן: הוצא. של לולבי דקל: בפיפה מצרית. סל העשוי מלולי דקל: סיב. ולילי"ת שגדל סביב הדקל כעין מלבוש וכלכך סביבותיו ועולה: על פי משפך. אונטוולייי"ר: לסנן את היין. שמעכב הפסולת והקמחים מליכנס לפי הכלי: רבב. שומן או שמן: אספוגין. רקיק שנותנין בתנור וטחין תחתיו מליה: וכמה שיעורא. של אספוגין: כדור. פלוט"ש: נייר חלק. שלא נכתב בו מעולם: שתי אותיות. קס"ד שתי אותיות דידן דזוטרן: קשר של מוכסין. לא בעי גליון לפת אחיזה שאותוזו כולו בכפו פשוט ורולה: בלובן. גליון: הבא בית אחיזה לא צריך. שיכול לאותוזו במקוס המתק והשטר במקוס הכתב: משהראהו למוכס. ורולה שמקל לו לאש הנהר את המכס שוב אין צריך לו ולא מזי לשלמי: מאי בינייהו. כלומר נמלי פליגי ולמאי קאמר רבי יהודה הדר לגרך לו: רהיטי מוכסא. קולמו"ס שלגין אחר העוברים להעליל עליהם שלא נתנו המכס וטורם לעוברים לאזור לנוכס ומלגיע המוסם להרלות לאלו ולא"ק לא מלגע ליה להכי דכי רהטי בתריה הדר לגבי מוכס: מוכס קטן. פעמים שיש מוכס גדול שטורם לו לעמוד על הגשר כל היום וממנה מוכס קטן וזה מתמלה אינו מרלה המוסם של מלך אלא לגדול ולרבי יהודה צריך לו שהרי הקטן ימנענו מלעבור ולא"ק אין צריך לו שהגדול מוסר לו סימן דבריס ואומר לקטן ועובר: למוכס שני. של מעבר אחר ולא לפוטרו מן המכס אלא להרלות שהוא נאמן ומשוב ואינו מברים עצמו מן המכס כדי שלא יעליל עליו לאחר זמן: משפרעו. (לוה) פטור[5] לקמיה מפרש לה: מאי בינייהו. כלומר מאי פלוגתייהו ומה טעם נותנין לדבריהם: אסור לשהות שטר פרוע. משום שנא' (מיכ יח) אל תשכן באהליך עולה[6] הלכך מלוה לא משכיר ליה לגור ע"פ לאותיתו משום איסור ולוה נמי לא משכיר ליה שמא יבא לידי מלוה ויחזור ויתבענו: מותר. הלכך כי הוציאו מלוה מייב דצריך לו לכרוך ע"פ לאותיתו: במודה בשטר שכתבו. הלוה מודה שכתבו צריך לקיימו ולומר לא פרעתי[7] וכל כמה דלא אמר הכי לא לאו[8] משכח סהדי להכיר הממימה דמאן קא משוי ליה שטרא לוה דאמר כתבתיו לוה נמי הא קאמר פרעתי[9] הפה שאסר הוא הפה שהתיר הלכך משפרעו כלומר משיאמר פרעתי פטור דלא צריך ליה ור' יהודה סבר אין צריך לקיימו דמודה שכתבו ולוה בו הרי הוא כאלו קיימוהו מותמיו וגובה בו כ"ז שמוציאו:

רבב פירש בקונטרס שומן או שמן וע"כ אינו שמן דשמן נתנו בו ע"פ גלוחית: קלף כדי לכתוב פרשה קטנה. דאידי דדמיו יקרים גם עבדי מייה קשרי מוכסין אגם תפילין ומזוזות ולא מיחייב בשיעורא זוטא: דיו לכתוב שתי אותיות. לרושם על שמי מוליות של כלי או על קרטיס לזווגן: כדי לכחול עין אחת. לקמן[1] פריך עין אחת הא לא כתלי: דבק. גלי"ל: כדי ליתן בראש השפשף. בגמרא[2] מפרש לה: כדי לעשות נקב קטן. כלי שנותנין בו כסף מי סותם פיו בחפת או בגפרית ונוקב בתוך הסתימה נקב דק להוציא בו: חרסית. לגיגה כתוסה: לעשות פי כור. שהמפוח נכנס בו: פטפוט. רגל לתקוס מוסב הכור[3] שהיו מוציאין על כן העשוי לכך כגון ערפיי"ל לשפות הקדירה: סובין כדי ליתן ע"פ כור של צורפי זהב. בתקוס שאין פחמין צורפין זהב בלא סל סובין: לסוד קטנה שבבנות. טופלות סיד להסיר את הסיגר: גמ' חבל נמי ליחייב. בשיעורא זוטא דחזי נמי לתלאי דנפה וכברה: דחריק. כעין מרקי[4] מתוך שהוא קשה פוגם את הענן: הוצא. של לולבי דקל: בפיפה מצרית. סל העשוי מלולי דקל: סיב. ולילי"ת שגדל סביב הדקל כעין מלבוש וכלכך סביבותיו ועולה: על פי משפך. אונטוולייי"ר: לסנן את היין. שמעכב הפסולת והקמחים מליכנס לפי הכלי: רבב. שומן או שמן: אספוגין. רקיק שנותנין בתנור וטחין תחתיו מליה: וכמה שיעורא. של אספוגין: כדור. פלוט"ש: נייר חלק. שלא נכתב בו מעולם: שתי אותיות. קס"ד שתי אותיות דידן דזוטרן: קשר של מוכסין. לא בעי גליון לפת אחיזה שאותוזו כולו בכפו פשוט ורולה: בלובן. גליון: הבא בית אחיזה לא צריך. שיכול לאותוזו במקוס המתק והשטר במקוס הכתב: משהראהו למוכס. ורולה שמקל לו לאש הנהר את המכס שוב אין צריך לו ולא מזי לשלמי: מאי בינייהו. כלומר נמלי פליגי ולמאי קאמר רבי יהודה הדר לגרך לו: רהיטי מוכסא. קולמו"ס שלגין אחר העוברים להעליל עליהם שלא נתנו המכס וטורם לעוברים לאזור לנוכס ומלגיע המוסם להרלות שהוא נאמן ומשוב ואינו מברים עצמו מן המכס כדי שלא יעליל עליו לאחר זמן: משפרעו. (לוה) פטור[5] לקמיה מפרש לה: מאי בינייהו. כלומר מאי פלוגתייהו ומה טעם נותנין לדבריהם: אסור לשהות שטר פרוע. משום שנא' (מיכ יח) אל תשכן באהליך עולה[6] הלכך מלוה לא משכיר ליה לגור ע"פ לאותיתו משום איסור ולוה נמי לא משכיר ליה שמא יבא לידי מלוה ויחזור ויתבענו: מותר. הלכך כי הוציאו מלוה מייב דצריך לו לכרוך ע"פ לאותיתו: במודה בשטר שכתבו. הלוה מודה שכתבו צריך לקיימו ולומר לא פרעתי[7] וכל כמה דלא אמר הכי לא לאו[8] משכח סהדי להכיר הממימה דמאן קא משוי ליה שטרא לוה דאמר כתבתיו לוה נמי הא קאמר פרעתי[9] הפה שאסר הוא הפה שהתיר הלכך משפרעו כלומר משיאמר פרעתי פטור דלא צריך ליה ור' יהודה סבר אין צריך לקיימו דמודה שכתבו ולוה בו הרי הוא כאלו קיימוהו מותמיו וגובה בו כ"ז שמוציאו:

ת"ק סבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו. ומשום הכי כי אמר לוה פרעתי פטור דאין השטר לאו לגבות בו ומיירי שיודע שלא יוכל כלל למצוא עדי קיום וא"ת כי לא פרע נמי אמאי חייב מה תועלת יש בשטר כיון שאינו יכול לקיימו אשם יטענו הלוה פרעתי או מזייף יפטר ואם יודה זה אינו מכח השטר וי"ל דמועיל לו השטר דמתוך כך נזכר הלוה שלוה ממנו אי נמי (ה) לטרוף ממשעבדי אם יודה הלוה שאינו מזייף וא"ת ומשפרעו אמאי פטור המוליא נהי דלא חזי לגבות תובו הא לאו לאו הוא לגבות אלא ע"פ גלוחיתו ואע"ג דאסור להשהות שטר פרוע הכא היאך יוצא ידי קיום וא"ת מידו כיון שהוא עומד ונוטל שאינו פרוע (ג) וי"ל דמיירי כגון שאמר אין לי עדים ואין לי ראיה ולא אמנא קיום ואפילו מנא אמרי כן אינו מועיל ולכך אסור להשהותו שמא לבסוף יקיימנו ויגבה בו שלא כדין ואי לא הוה טעינן לגלוחות וליתומין מזייף הוה אתי שפיר דאסור להשהותו אך פירשתי בגבא קמא[10] ובגיטין[11] דטעינן לגלוחות וליתומין פרוע ומזייף ואם אתרכתי ואם תאמר ואמאי לא קאמר איפכא דת"ק סבר אין צריך לקיימו ומשפרעו הוי כמשמעו שפרעו ממש ולכך פטור דאסור להשהות שטר פרוע שמא יגבה בו פעם אחרת שכאיטעון הלוה האמת שפרעו לא יהא המלוה צריך לקיימו ויגבה אינה ור' יהודה סבר צריך לקיימו ואף משפרעו מייב דצריך הוא לגור על פי גלוחיתו ואין אסור להשהותו דמיירי כגון בידוע שלא יאבד עדי קיום ולא יוכל לגבות אינה דכאיטעון הלוה האמת שפרע יעטרך המלוה לקיימו ויש לומר דאף לר' יהודה הוה אסור להשהותו שמא יקיימנו באתרא בעלמא ויגבה בו שלא כדין:

רש"י גרים דכולי עלמא מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו. וכן נראה דהכי קי"ל דאין ליה לרב נחמן הכי בפרק שני דכתובות (דף יט.) וקיימא לן כוותיה בדיני[12]:

ת"ק

לקיימו קמיפלגי תנא קמא סבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו ורבי יהודה סבר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו ומאי עד שלא פרעו ומשפרעו

עד

עין משפט נר מצוה

ו א מי' פי"ם מהלכות שכנים הלכה י:
ז ב ג ד שם הלכה טו:

רב נסים גאון

אסור לשהות שטר פרוע א"ב. משכחת לה במסכתא דכתובות בפ' האשה שנתארמלה (דף יט) אמר ר' יהושע בן לוי אסור לאדם שישהה שטר

רבינו חננאל

ותנא כמה קשר מוכסין ב' אותיות לא שנו אלא באותו קשר [מוכסין] שהן מכירין אותו באותו פרק שכותבין בו ב' אותיות בכתב יותי שהן גדולות מאותיות שלנו אם יש בנייר החלק שיעור ב' אותיות הללו חייב עליו ואם לאו פטור. **ורמינהי המוציא** נייר חלק אם יש בו כדי לכתוב ב' אותיות חייב ואם לאו פטור. מדקאמר ב' אותיות סתם אסיקנן אדעתין ב' אותיות דילן דזוטרן מן ב' אותיות של קשר מוכסין וקא מחייב עליה ומן ההיא קמייתא פטור. אמר **רב ששת** ב' אותיו' דתנינא בהא ברייתא שנייה נמי דקשר מוכסין. **רבא אמר ב' אותיות דילן ובית אחיזה.** הכי אמר רבא לא תימא אם מוכיל הנייר ב' אותיות חייב עליו אלא אימא הכי אם אפשר לכתוב עליו ב' אותיות ואי אפשר עד שיהא בו בית אחיזה כדי לכתוב למעלה הימנו ונמצא מקום ב' אותיות ובית אחיזה כשיעור קשר מוכסין: **מיתיבי המוציא נייר מחוק** ושטר פרוע אם יש בלובן שלו כדי לכתוב ב' אותיות או בבולן כדי לברוך על פי צלוחית קטנה של פלייטון חייב ואם לאו פטור לרב ששת דאמר מאי שתי אותיות שתי אותיות של קשר מוכסין שפיר אלא לרבא דאמר שתי אותיות דידן ובית אחיזה דהיינו קשר מוכסין הכא בית אחיזה לא צריך קשיא תנו רבנן המוציא קשר מוכסין עד שלא הראהו למוכס חייב משהראהו למוכס פטור רבי יהודה אומר אף משהראהו למוכס חייב מפני שצריך לו מאי בינייהו אמר אביי איכא בינייהו דהיטי מוכסא רבא אמר מוכס גדול ומוכס קטן איכא בינייהו רב אשי אמר חד מוכס איכא בינייהו מפני שצריך לו להראות למוכס שני דא"ל חזי גברא דמוכס אנא: ת"ר המוציא שטר חוב עד שלא פרעו חייב משפרעו פטור רבי יהודה אומר אף משפרעו חייב מפני שצריך לו מאי בינייהו אמר רב יוסף אסור לשהות שטר פרוע איכא בינייהו רבנן סברי אסור לשהות שטר פרוע ורבי יהודה סבר מותר לשהות שטר פרוע אביי אמר דכולי עלמא אסור לשהות שטר פרוע והכא במודה בשטר שכתבו שצריך לקיימו כמיפלגי תנא קמא סבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו ורבי יהודה סבר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו ומאי עד שלא פרעו ומשפרעו

מסורת הש"ס

עם הוספות

ה) [עי' תוס' פוסה ח. ד"ה מיט מיתמן], ב) [מיל ג.], ג) [מוקפסת פרק ע], ד) [מס], ה) [כתובות יט.], ו) [מס ב"מ ז. עב: ב"ב קמ. קנ.], ז) פ. ח) כתובות יט., ט) ב"מ ז., י) לעיל עו:, כ) [לף ל. ע"ש], ל) ח: ד"ה דינא, מ) יג: ד"ה הא, נ) ב. ד"ה ואם, וע"ע כתובות צב: ד"ה דינא, ס) כתובות יג ע"א.

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה מ"ק סבר וכו' א"ל לטרוף ממשעבד. נ"ב דלא מיתקיין לקטוא אלא הכא דאמיבא שטרא לסייעו שמאבד ומצלו: (ב) באי"ד עומד ונוטל שאינו פרוע ואי לא הוה טעינן לגלוחות וליתומים מזייף ופרעתי הוה אמי שפיר וכו' ומה הארכתי וי"ל דמיירי כגון שאמר אין לי וכו' אלא כדין ואם תאמר ואמאי לא קאמר ע"ל:

גליון הש"ם

גמ' רבנן סברי אסור לשהות. ק"ל הא מזי ליה למתוק השטר ויהיה מותר להשהותו לגור ע"פ גלוחיתו וצ"ע:

הגהות וציונים

(א) מהרש"ל מחוק זה וכן משמע לקמן בגמ' עט ע"ב (גליון): (ב) [רקיקי מצות מתרגמינן אספוגין פטיר"ן עורך וכן ברב אלפס] (גליון): (ג) [נ"ר הערוך ערך שתי תנא כמה קשר מוכסין שתי אותיות בכתב יווני שהן גדולו' מאותיות שלנו] (גליון): (ד) מה שהקיפו בחצאי לבנה תיבות אלו הוא ע"פ מהר"ם שמחקן וכתב דברי"ף ורא"ש ליתא, וכתבו המפרשים שאינם יודעים למה שהרי על זה קאי פירכת הגמרא מברייתא דתנא סתמא שתי אותיות דיקס"ד שתי אותיות דידן כמ"ש רש"י ואין ראיה מהרי"ף והרא"ש שלא העתיקו קושיית הגמ' וקצרו (גנזי יוסף, ב"ש, דק"ס): (ה) וכ"ה בפירוש הרמב"ם והרע"ב אבל בגמרא פ ע"א איתא פטפוט כירה קטנה (רש"ש): (ו) נדצ"ל בעין חדקי והוא לעיל מו ע"א במנורה דאית בה חידקי ופירש רש"י חיתוכין סביב (באדות המים): (ז) המהרש"ל מוחק תיבת לזה, וכן ליתא בכת"י, ולפ"ז צ"ל הפסק הנקודה כאן: (ח) בכתובות יט ע"א פירש"י דהמלוה מקיימו בעדים, ועיין מהר"ם, ובפנ"י כתב דלישנא דגמ' דייק לפרש כן דבמה שאמר הלוה לא פרעתי עושהו שטר גמור, לגבות ממשועבדים ולהתחייב המרוצאו בשבת, עי"ש: (ט) צ"ל אי לא משכח וכ"ה בכת"י: (י) שייך לע"א במשנה (גליון): (כ) שייך לדף עט ע"א:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

עד שיאמר פרעתי ולא פרעתי. כלומר עד שלא אמר פרעתי מייב משמאר פרעתי פטור דבטל ליה: דכולי עלמא צריך לקיימו. והכא בפרעו ולא פרעו ממש קאמר ובשטר מקויים ודכולי עלמא אסור לשהות שטר פרוע: והכא בכותבין שובר קא מיפלגי. יש גורסין מ"ק סבר אין כותבין שובר על שטר פרוע שאתה מצריכו לשמור שוברו מן העכברים[2] אלא מחזיר לו ושורפו[3] ואסור להשהותו ורבי יהודה סבר כותבין שובר ועל ידי שובר מותר לשהות שטר פרוע לגזר ע"פ גלותיתו ולא היא אלא דסיון דאסור לשהות שטר פרוע אפי' על ידי שובר ומי אסור להשהותו אמא יאכל השובר וזה מוחזר וגובה בו ועוד לרבי יהודה אין כותבין שובר שמעינן ליה בגמרא בתרא (דף קע:) דתנן מי שפרע מקצת חובו ר' יהודה אומר ימליך רבי יוסי אומר יכתוב שובר והא"ג מ"ק סבר כותבים שובר והכי קאמר משפרעו ליה והוליאו מלוה בשבח פטור שאינו צריך לו ואי אמרת סיון דלאו לגזר ע"פ גלותיתו הוא דבעי אהדורי לגוה לא משכי ליה אמא יבא לידי מלוה ויחזור ויתבענו ואי נמי לא מהדר ליה מלוה לא מיכפת ליה לגוה דמלוה כתב ליה לגוה שובר עלוה ורבי יהודה סבר אין כותבין שובר הלכך צריך הוא[1] המלוה דבעי אהדורי (ג) ואי לא מהדר ליה מחזר ותובעו לו מה שפרעו דלא סגי ליה בשובר דצריך לשומרו מן העכברים: רב אשי אמר. פלוגתייהו כשהוליאו ליה הוא ומה הוא צריך לו דקאמר ודאי לא לגזר דמשום סתימת פי גלותא לא משכי ליה אמא יבא ליד המלוה אלא משכי ליה להראותו לשאר בעלי חובות ולהתהלל שהוא פורע חובותיו: המוציא עור בכמה. משום דבעי למיבעי מייה הכי בעיי אחריתא בעא מייה הא ואף על גב דמתני' היא: לעבד. עור העומד לעבדו ועדיין לא עבדו בכמה שיעור הוצאתו: המלבן. למר: סיט. כדי הפרש אגבא מהאמה: כפול. שני סיטין: אלמא. כיון דמנפץ ומלבן לטוייה קלי שיעוייה כטוייה: שלא לעבדו. אינו עומד לעבד: דוגמא. כלומר מעמו כעין שמרלין לדוגמא לומר רוצה אתה בזה: לאורג. והוא כשיעור הנרין לאורג של גדלי לסמוס פי קנה שפקעית הערב נתונה בו: קליפי אגוזים. קליפה לתה שעל קליפי האגוז: סטים. ושוט"ל: פואה. וורנל"ל: פי סבכה. קופ"ל נותנין בגד בחמצעיתה והלי שיעורא נפיש: שאין אדם טורח בו. ואם בא לשרותה טורה כדי פי סבכה אבל עור טורה אדם לעבד כדי קמיע ומעובד נמי פחות מכדי קמיע לא מציב: חמשה. גרעינין: ואילו בתר דזרעינהו תנן. דקלא אתא משוב: כרישא. קפלונו: הא איתמר עלה. לקמן בפרק רבי עקיבא מתרץ לה רב פפא הכי: נימא. גרעינין[2]: מצה כמשמעו. שאין לה שום תיקון: קמיח. משהין אותו בקמח ומיס: עפיץ. מתקנין אותו בחמיצת עפצים כמו שעושין כאן בחמיצת קליפת ארז שקורין טנא: ובכמה שיעורו. להולאת שבת: רבעא דרבעא דפומבדיתא. רובע ליטרא של פומבדיתא דרך הסוחרים לגור משקולת של שופרת כדי שלא תפחת לפי שהמתכת נשחקת תמיד ונפחת מאליו: קמיע. בגיר שיעוייה מכדי לגור משקולת: לכתוב גט. ותנן (גיטין דף פה.) גופו של גט הרי אם מותרת לכל אדם ושמו ושמה והעדים והזמן ושיעור זה קטן מכולן: וקתני מיהא בבישולא. אלמא שיעור דאין מעובד נפיש: בבישולא. לא כמו שהופשט קרי בשולא לשון בשול שהוא לא דאכמי לא חזי לעיבוד אבל יבש חזי לעיבוד וכיון דחזי לעיבוד הוי כמעובד: שלשה על שלשה לטומאת מדרס. אבל למגע שלש על שלש והן אצבעות: כך שיעור להוצאת שבת. אלמא אין מעובד חמשה טפחים בעינן ומתניתין מוקי במעובד: בקורטבלא. מבשלו ברותחין ומתקשה ליבש עליו ולכסות לוגבקמות שקורין פוסקטוויי"ל ומטות ולעשותו שולחן: דוכסוקטוס

ת"ק סבר כותבין שובר. ומיירי שבבר יש לו שובר ולכך משפרע פטור דאין זקוק להחזיר השטר ומתוך פירוש הקונטרס משמע שעדיין לא נכתב השובר וקשה דהכי צריך להחזירו לגוה שלא יצטרך לכתוב שובר: **חזי** דגברא דפרע אנא. כרב אשי תניא בתוספתא דמכילתין[3] ר' יהודה אומר אף המוציא שטר פרוע כל שהוא חייב מפני שמשמרו לבעל חוב ולשאר אמוראי קשה לרשב"ל: **אלמא** כיון דלטוייה קאי. הוה ליה למינקט כיון דלאריגה קאי (ג) שהוא רחוק יותר אלא שמא לאו כולהו קיימי לאריגה: **כדי** לכתוב עליו את הגט. סמיכא ליה כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי דלר' מאיר אין כותבין על הלפתרת דתנן בגיטין (דף פא:) אין כותבין על נייר מחוק ועל הלפתרת וחכמים מכשירין ואמר בגמ' מאן חכמים ר' אלעזר וחכמים פי' בקונטרס דשיעור גט קטן מכולן דהא אשכחן דקלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין ונייר דגרע טפי שיעורו לכתוב עליו קשר מוכסין וטעמא דקלף שהוא חשוב אין מלמיעין אותו לקשר מוכסין וכן יש לפרש כאן: **וקתני** מיהא כדי לצור ואמר אביי. קשה לר"י דלא הוה ליה לאתויי מילתא דאמי הכא:

עד שיאמר לזה פרעתי ולא פרעתי רבא אמר דכולי עלמא מודה בשטר שכתבו שצריך לקיימו והכא בכותבין שובר קמיפלגי תנא קמא סבר כותבין שובר [6] ורבי יהודה סבר אין כותבין שובר רב אשי אמר מפני שצריך להראותו לבעל חוב שני דאמר ליה חזי גברא דפרע אנא: עור כדי לעשות כו': בעא מיניה רבא מרב נחמן המוציא עור בכמה א"ל כדתנן עור כדי לעשות קמיע [א המעבדו בכמה א"ל לא שנא[ב]] לעבדו בכמה א"ל לא שנא ומנא תימרא כדתנן [3] המלבן והמנפץ והצובע והטווה שיעורו כמלא רוחב הסיט כפול והאורג ב' חוטין שיעורו כמלא רוחב הסיט (כפול[ג]) אלמא כיון דלטוייה קאי שיעורא כטווי ה"נ כיון דלעבדו קאי שיעורו כמעובד ושלא לעבדו בכמה אמר ליה לא שנא ולא שני בין מעובד לשאינו מעובד איתיביה המוציא [3] סמנין שרוין כדי לצבוע בהן דוגמא לאורא ואילו בסמנין שאינן שרוין תנן [7] קליפי אגוזים וקליפי רמונין סטים ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן [לפי [ג]] בסבכה הא איתמר עלה [8] אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לפי שאין אדם טורח לשרות סמנין לצבוע בהן דוגמא לאורא והרי זרעוני גינה דמקמי דזרעינהו תנן [9] זרעוני גינה פחות מכגרוגרת רבי יהודה בן בתירא אומר חמשה ואילו בתר דזרעינהו תנן [9] זבל וחול הדק כדי לזבל בו קלח של כרוב דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים כדי לזבל כרישא הא איתמר עלה [8] אמר רב פפא הא דזרע הא דלא זריע לפי שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה והרי טיט דמקמי דליגבליה תניא [9] מודים חכמים לרבי שמעון במוציא שופכין לרה"ר ששיעורן ברביעית והוינן [בה[ד]] שופכין למאי חזו וא"ר ירמיה לגבל בהן את הטיט ואילו בתר דגבליה תניא [9] טיט כדי לעשות בהן פי כור התם נמי כדאמרן לפי שאין אדם טורח (ה) (בהן) לגבל את הטיט לעשות בו פי כור ת"ש [9] דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא [ב] שלשה עורות הן מצה וחיפה ודיפתרא מצה כמשמעו דלא מליח ודלא קמיח ודלא עפיץ וכמה שיעורו תני רב שמואל בר רב יהודה [ג] כדי לצור בו משקולת קטנה וכמה אמר אביי ריבעא דריבעא דפומבדיתא חיפה דמליח ולא קמיח ולא עפיץ וכמה שיעורו כדתנן עור כדי לעשות קמיע דיפתרא דמליח וקמיח ולא עפיץ וכמה שיעורו כדי לכתוב עליו את הגט קתני מיהת כדי לצור בו משקולת קטנה ואמר אביי ריבעא דריבעא דפומבדיתא התם בבישולא והתנן [ד] הבגד שלשה על שלשה למדרס השק ד' על ד' העור ה' על ה' מפץ ו' על ו' בין למדרס בין למת ותאני עלה [ה] הבגד והשק והעור כשיעור לטומאה כך שיעור להוצאה ההוא [ד] בקורטובלא: קלף

עין משפט נר מצוה

ח א מי' פי"ל מהלכות שבת הלכה ה:
ט ב מי' פי"ח מהלכות שבת הלכה יד:
י ג שם הלכה יג:
יא ד שם הלכה יד:

רבינו חננאל

דוכתי נמי איכא והכין הא דאובן שתבע את שמעון במנה והרצאה עליו שטר אמר שמעון שטר זה כתבתיו לו על עצמי אלא שפרעתיו אם יכול ראובן המלוה לקיים את השטר בחותמיו כולי עלמא לא פליגי שחייב שמעון בממון דאמר רב פפא האי מאן דמפיק שטרא אחבריה וא"ל שטרא פרעיא הוא לאו כל כמיניה. אבל אם אין ראובן המלוה יכול לקיימו בחותמיו ואין נודע כי נכתב באמת אלא מדברי שמעון מד סבר אם מודה לוה בשטר שכתבו צריך המלוה לקיימו בו ואם לא יקימנו ואמר לוה כתבתיו ופרעתיו הפה שאסר הוא הפה שהתיר ומר סבר כיון שהודה לוה שכתבו הרי נתקיים בכך ואין המלוה צריך לקיימו ואם יאמר לוה כתבתיו ופרעתיו אומר' לו הבא ראיה או תן זה הממון והילכך צריך לקיימו עכשיו. **וקאמ' אביי** ת"ק סבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו ולא איכפת ליה ללוה אע"ג דשטרא ביד מלוה וצריך מלוה לקיימו והילכך לוה פטור על הנאתו דמתעסק הוא ור' יהודה סבר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו וצריך ליה לוה וחייב על הנאתו. **רבא אמר דב"ע מודו בשטר שכתבו צריך לקיימו** והכא בכותבין שובר קא מיפלגי. דעיקרא הא בגמ' דגט פשוט במתני' מי שפרע מקצת חובו ר' יהודה אומר יחליף ר' יוסי אומר יכתוב שובר ואמרינן עלה אמר רב התא אמר רב אין הלכה לא כר' יהודה ולא כר' יוסי אלא ב"ד מקרעין את השטר וכותבין לו שטר אחר מזמן ראשון. ודבר זה בין בפרעיא מקצת בין בפרעיא השטר כולו אם אמר המלוה אבד שטרי דקאמרינן (שם) אמר ר"ה בריה דרב יהושע אפי' למ"ד כותבין שובר ה"מ אפלגא אבל אכוליה שטרא לא כתבינן ולא היא אפי' אכולי שטרא נמי כתבינן ופלוגתא היא דרב ושמואל אמרי' אין כותבין שובר ור' יוחנן ור"ל אמרי כותבין שובר והלכתא כותבין שובר. **השתא** הכא לענין לוה שהרצאה את השטר בשבת אחר שפרעו קאמר רבא בכותבין שובר פלוגתייהו ת"ק דסבר פטור קסבר כותבין שובר דאסיק אדעתי' [שמא יאמר] שלא פרעו אלא [מבקש ממנו] שובר וכיון שיש בידו שובר לא צריך לו' יהודה סבר אין כותבין **וכולהו הני סבארי אידחו במימרא דרב אשי** וקאמר ב"ע כותבין שובר והכא צריך ליה לוה לשטרא דאיבעי למיזף מן אינש אחרינא מחוי ליה הא"ל חזי דגברא דפרע אנא. ומהכא מחייב ליה ר' יהודה: **בעא מיניה רבא מרב נחמן עור שיעורו**

בכמה א"ל תנינא עור כדי לעשות בו קמיע ולא שנא מעובד (שלא לעבדו) שראוי לקמיע ולא שנא שלא מעובד לעבדו ול"ש שאינו מעובד שלא לעבדו. **ומנא תימרא** דלא שנא לן בין מעובד בין שאינו מעובד דקאי לעבדו דהא המלבן והמנפש שהוא עומד לטוייה שיעורו כשיעור טוייה. **ואתיביה רבא** תלת תיובתא לרב נחמן דאמר לא שנא לן בין מעובד לשאינו מעובד. ראשתה מסמנין שהרי השרויין שיעורן כדי לצבוע בהן (דאמא לאמא) [דוגמא לאורא] ושאינן שרויין שיעורן גדול מזה כדי לצבוע בהן בגד קטן פי סבכה דאלמא טובא איכא בין שרויין ובין שאינן שרויין. ופריק **רב נחמן** התם שני בין שרויין ובין שאינן שרויין. דהא איתמר עלה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לפי שאין אדם טורח לשרות סממנים לצבוע בהן (רגמא לאורא) והילכך אין דרך המוציא להוציא סממנין לשרות לצבוע אבל שרויין מוציא אדם שיעור זה. אבל הכא עור מעובד ושאינו מעובד כצמר מנופץ וכטוויה דמי. **שנית. איתיביה זרעוני גינה** בזמן שאין זרועין שיעור הנצאתו שנים ובזמן שהן זרועין שיעור הנצאתו אחת דאלמא שני בין זרועין לשאינן זרועין. ופריק בהא נמי שאני זרעוני גינה דאמר רב פפא לפי שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה וטורח הוא לזבל כרישה אחת אבל עור לא שני לן בין מעובד לשאינו מעובד. **שלישית. שופכין ששיעורן ברביעית** כדי לגבל טיט אבל טיט מגובל כדי לעשות פי כרש. ופריק' ההיא שניא בראמיד בה שאין אדם טורח אבל טיט [שיעורן] לעשות פי כרש אבל הכא בעור לא שנא. תא שמע דאמר רב חייא בר אמי משמיה דעולא ג' עורות הן וקא יהיב תלתא שיעורי' חד מנהון מצה דלא מליח ודלא קמיח דלא נפיץ וחדו שאינו מעובד ושיעורו ריבעא דריבעא דפומבדיתא **והוא כדי לצור משקולת קטנה.** [בני] [פי'] רבינו האי גאון וצ"ל צדרדין משקל של אבן כדי שלא יחסר. דאלמא פליג על רב נחמן דאמר לא שנא בין מעובד לשאינו מעובד. **ופרקי' בישלה שאני.** ופירושה בישלה העור שנתעבד כמה שהוא בלא מלח ובישל ונפסד כשמלבישין אותו על משקל או על זולתו יבש וקשה מאד (זהו שהכנת) [דדרך חנוני] לצרור משקולת ולעשות ממנו כלים לשמן שנקראין בכל אחד לאביי ושיעור קטן שלו הוא המפורש וקא מפרקינן לרב נחמן שאם לא בישל העור ולא נפסד ועדיין ראוי הוא לעיבוד שיעורו כמעובד כדי לעשות קמיע אבל מליח וקמיח סגי בפחות מן הלין תרי שיעורי' בין לצור משקולת ובין עשיית קמיע. **והכין** נמי הא דתנן העור המליח חמשה

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא טורח לגבל כל"ל ומינכן כהן ממקן: (ב) רש"י ד"ה והכא בכותבין שובר וכו' דבעי אסקולי דאי לא מהדר ליה מחזר ותובעו לוה מה שפרעו: (ג) תוס' ד"ה אלמא וכו' דלאריגה קאי. ר"ב ל"ל דסתום' היו גורסים והאורג וכו' ותוס' הסיטו כפול:

גליון הש"ס

גמ' כדי לצור בו משקולת קטנה. עיין בב"ב פט ע"ב תוס' ד"ה ולא כאל:

הגהות וציונים

א) הוסיפוהו ע"פ המהרש"ל וכתב הדק"ס דאולי מצא גירסא זו בכת"י כי נראה דכולהי איבעי בענין הוצאה הם: ב) המהרש"ל מחקו ע"פ המשנה דלקמן קה ע"ב רעיין ב"ח אות ג ומהרש"א בתוד"ה אלמא: ג) בדפו"י "לסבכה" הגיה המהרש"ל ע"פ המשנה דלקמן פט ע"ב וברש"י פי סבכה: ד) ע"פ המהרש"ל: ה) בחי' הר"יטב"א איתא והא דתנן: ו) עיין מהרש"א דר"ל או שורפו: ז) יש להוסיף צריך הוא לו (ב"ש): ח) צ"ל גרעין (באה"מ):

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

רב נסים גאון

פרע בתוך ביתו שנא' (איוב יא) ואל תשכן באהליך עולה. וכן עוד תמצא בזה הפר' עיקר הדברים במודה בשטר שכתבו אמר רב הונא אמר רב מודה שכתבו אינו צריך לקיימו אמר ליה רב נחמן גנבא גנובי למה לך אי סבירא לך כר' מאיר אימא כר' מאיר אמר ליה ומר היכי סבירא ליה אמר ליה כי אחר לקמן אמרי' להו קיימו שטר"יכו נתחתו לדינא והלכתא כרב נחמן שצריך לקיימו. **בכותבין שובר קמיפלגי.** משכחת לה בפרק גט פשוט (בבא בתרא דף קעא) דקעביד ר' חנינא בר (פאסי) [בפי] כר' יוחנן ורישׁ לקיש דקאמרי כותבין שובר וכן כי אתא רבין אמר ר' אלעא כותבין שובר וכן הלכה ומישתכח עוד בפרק האשה שנתאלמנה (כתובות דף טז) אמר ר' אבהו כותבין שובר ובפרק הכותב (גט) לאשתו (שם דף פט) אמרו במקום דלא אפשר ודאי כותבין שובר: